

Παλιά επαγγέλματα που χάθηκαν στον χρόνο

Η Στ'2 τάξη του
1^{ου} Δημοτικού
Σχολείου
Λυκόβρυσης
παρουσιάζει...
2023 - 2024

Νερουλάς

Παναγιώτης - Δημήτρης

Στην παλιά Αθήνα του 19ου αιώνα όπου δεν υπήρχε ακόμα ύδρευση στα σπίτια, αναλάμβανε την τροφοδοτήσή τους με νερό που προμηθευόταν από τον Υμηττό και κουβαλούσε με γαϊδούρι, μουλάρη ή κάρο. Έκανε πολλά κοπιαστικά δρομολόγια και αμειβόταν περίπου 1 δεκάρα τον τενεκέ. Υπήρχε συνήθως ένας νερουλάς σε κάθε γειτονιά και είχε σταθερή πελατεία. Ο [Σπύρος Λούης](#), καθώς και ο πατέρας του, ασκούσαν αυτό το επάγγελμα στο Μαρούσι.

Παγωτατζής

Ο παγωτατζής ή παγωτάς πουλούσε παγωτό στεκόμενος σε μόνιμα σημεία ή περιφερόμενος στις γειτονιές, καθώς εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν καταψύκτες στα περίπτερα, όπως σήμερα. Ήταν από τους «γραφικούς» πλανόδιους πωλητές. Για να ξεχωρίζει και να διακρίνεται στο πλήθος προκειμένου να έχει πελατεία, φορούσε χαρακτηριστική άσπρη μπλούζα και καπέλο πολλές φορές ίδιο με του μάγειρα, για τον ίδιο λόγο να μην πέφτουν τρίχες απ' το μαλλί του στο παγωτό. Το παγωτό που πουλούσε ήταν το πλέον γνωστό παγωτό-κωνί, ή αλλιώς κωνάκι. Σαν γεύση, επικρατούσε αρχικά το καϊμάκι. Χρησιμοποιούσε για την δημιουργία, τη διατήρηση και τη μεταφορά του παγωτού τροχήλατη προθήκη με ψύξη, χειροκίνητη ή συνδυασμένη με τρίκυκλο ποδήλατο. Εμφανιζόταν προς το τέλος της άνοιξης, κατά το καλοκαίρι, ενώ από το φθινόπωρο και μετά ασκούσε άλλο.

Μάρκος - Λουκάς

Ο γαλατάς ήταν επάγγελμα πλανόδιου μικροπωλητή παλαιότερων εποχών, που διατηρήθηκε μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα, και σήμερα έχει εκλείψει σχεδόν τελείως από αρκετές χώρες της Ευρώπης. Ο γαλατάς εργαζόταν στα μεγάλα αστικά κέντρα και όχι στα χωριά, καθώς εκεί υπήρχε η δυνατότητα, εξ ανάγκης, για άμεση πώληση φρέσκου γάλακτος. Το μεταφορικό του μέσο ήταν ένα υποζύγιο (γάιδαρος ή μουλάρι) και αργότερα το ποδήλατο ή μηχανοκίνητο δίτροχο.

Στη δεκαετία του 1950 οι τελευταίοι πλανόδιοι γαλατάδες που διαλαλούσαν το εμπόρευσμά τους με τη λέξη "γαλατάς!" ή μόνο την κατάληξη "τας!", μετέφεραν το γάλα σε μεταλλικά κυλινδρικά δοχεία και το μοίραζαν στις γειτονιές χύμα σε οκάδες ή δράμια.

Όμως τη δεκαετία του 1970 απαγορεύθηκε και ο τρόπος αυτός, της πλανόδιας διάθεσης, προκειμένου να διασφαλισθεί περισσότερο η ποιότητα και η υγειονομική ασφάλεια των προς διάθεση γαλακτοκομικών προϊόντων...

Φαροφύλακας

Χάρης – Κωνσταντίνος

Τα πρόσφατα χρόνια, οι επανδρωμένοι φάροι έχουν δώσει τη θέση τους σε αυτοματοποιημένους δικτυωτούς χαλύβδινους πύργους που έχουν ισχυρούς αναλάμποντες προβολείς. Τώρα πια οι θαλασσοπόροι δεν ψάχνουν στο σκοτάδι να δουν ένα σήμα ή μια αδύνατη φλόγα. Σήμερα, ισχυρές λυχνίες βολφραμίου και αλογόνου μαζί με εκκωφαντικά, διαπεραστικά σήματα ομίχλης προειδοποιούν το ναυτικό για τους κινδύνους της θάλασσας. Τα σκάφη που έχουν εξοπλισμό για να λαβαίνουν σήματα από τους φάρους τώρα γνωρίζουν τη θέση τους όσο πυκνή και αν είναι η ομίχλη. Η σύγχρονη τεχνολογία επιτρέπει στο θαλασσοπόρο να ταξιδεύει στις θάλασσες από τη μια ακτή στην άλλη.

Έτσι λοιπόν, δεν υπάρχει πλέον ανάγκη για ανθρώπους οι οποίοι πρέπει να μένουν στο φάρο και να ασχολούνται με τη λειτουργία του.

Αγωγιάτης

Ο αγωγιάτης ήταν βιοποριστικός μεταφορέας που χρησιμοποιούσε υποζύγιο, άμαξα (ακόμα και έλκηθρα σε χειμερινά τοπία). Το επάγγελμα του αγωγιάτη άνθισε στο παρελθόν μέχρι και τον 19ο αιώνα. Μετέφεραν τα πάντα. Πελάτες εν είδει οδικού δρομολογίου, επίσης υλικά αγαθά και τρόφιμα, συχνά, ωστόσο, αναλάμβαναν και την μεταφορά ασθενών, πτωμάτων κλπ. Από τη δεκαετία του 1920 και μετά, με την έλευση και την ευρεία χρήση μηχανοκίνητων οχημάτων, οι αγωγιάτες βρέθηκαν σε δεύτερη μοίρα και ως εκ τούτου χάθηκαν σταδιακά.

Παγοπώλης

ΠΑΓΟ

ΠΩΛΕΙΟ

- Το επάγγελμα του παγοπώλη ήταν εποχιακό, λόγω του ότι πάγο χρησιμοποιούσαν μόνο το καλοκαίρι.
- Έβρισκαν ένα καρότσι και πάνω σε αυτό μετέφεραν τον πάγο και περνούσαν από γειτονιά σε γειτονιά.
- Εάν είχαν την οικονομική δυνατότητα, αγόραζαν μια μεγάλη παγωνιέρα και την έστηναν στην άκρη του δρόμου για τους καλοκαιρινούς μήνες και έκαναν τον παγοπώλη.
- Τα πολύ παλιά χρόνια, που δεν υπήρχαν οι παγωνιέρες, οι νοικοκυρές έβαζαν τον πάγο σε καζάνι, τον σκέπαζαν με άλλο μικρότερο και εκεί μέσα έβαζαν τα τρόφιμά τους για να μη χαλάσουν.
- Όταν άρχισαν να χρησιμοποιούν τις παγωνιέρες, άλλαξαν τα πράγματα. Η παγωνιέρα ήταν ένα ξύλινο ορθογώνιο κατασκεύασμα, επενδυμένο εσωτερικά με αλουμίνιο. Είχε δύο πόρτες, μια πάνω και μια κάτω, και στηριζόταν σε τέσσερα πόδια. Στο πάνω μέρος τοποθετούσαν την παγοκολόνα και δίπλα ήταν ένα ντεπόζιτο που κατέληγε εξωτερικά σε μια κάνουλα.
- Γέμιζαν το ντεπόζιτο με νερό, και έτσι είχαν πάντα κρύο νερό. Στο κάτω μέρος υπήρχαν ράφια όπου τοποθετούσαν τα τρόφιμα και τα ποτά. Κάτω κάτω υπήρχε ένα συρταράκι όπου έτρεχαν τα νερά από τον πάγο που έλιωνε και οι νοικοκυρές το άδειαζαν όταν γέμιζε για να μη πλημμυρίσει. Οι νοικοκυρές έπαιρναν κάθε μέρα πάγο, για να μη βρωμίσει.

Γιάννης – Νικόλας – Γιάννης

Γανωτής ή γανωτζής ή γανωματής ονομάζεται ο τεχνίτης που επικαλύπτει χάλκινα σκεύη με κασσίτερο (καλάι), ο κασσιτερωτής= καλαϊτζής. Οι γανωτζήδες ήταν συνήθως πλανόδιοι τεχνίτες που αναλάμβαναν το γαλβανισμό και το στίλβωμα των χάλκινων οικιακών σκευών, όπως τα ταψιά, τα καζάνια, τα κουτάλια, τα πιρούνια κλπ. Στις αρχές του 20ού αι. ο γανωτζής κουβαλούσε στην πλάτη του τα απαραίτητα εργαλεία και περπατώντας φώναζε και καλούσε τις νοικοκυρές να του φέρουν τα είδη που χρειάζονταν γάνωμα. Το επάγγελμα αυτό συνδέεται κυρίως με τους Τσιγγάνους και αποτελεί ένα από τα παραδοσιακά τους επαγγέλματα. Οι γανωτές αναζητούσαν πελάτες στις γειτονιές της πόλης ή του χωριού.

Λούστρος

Λούστρος ή λουστραδόρος ονομάζεται ο πλανόδιος που το επάγγελμά του είναι να βερνικώνει και να γυαλίζει παπούτσια περαστικών. Στη δουλειά του λούστρου χρησιμοποιείται κασελάκι που μέσα έχει τα βερνίκια και βούρτσες για το γυάλισμα των παπουτσιών. Σε αρκετές περιπτώσεις, ιδιαίτερα παλαιότερα, οι περισσότεροι λούστροι ήταν παιδιά ή έφηβοι. Η αμοιβή τους ήταν ελάχιστη καθώς ένας πελάτης τους έδινε περίπου δύο δεκάρες.

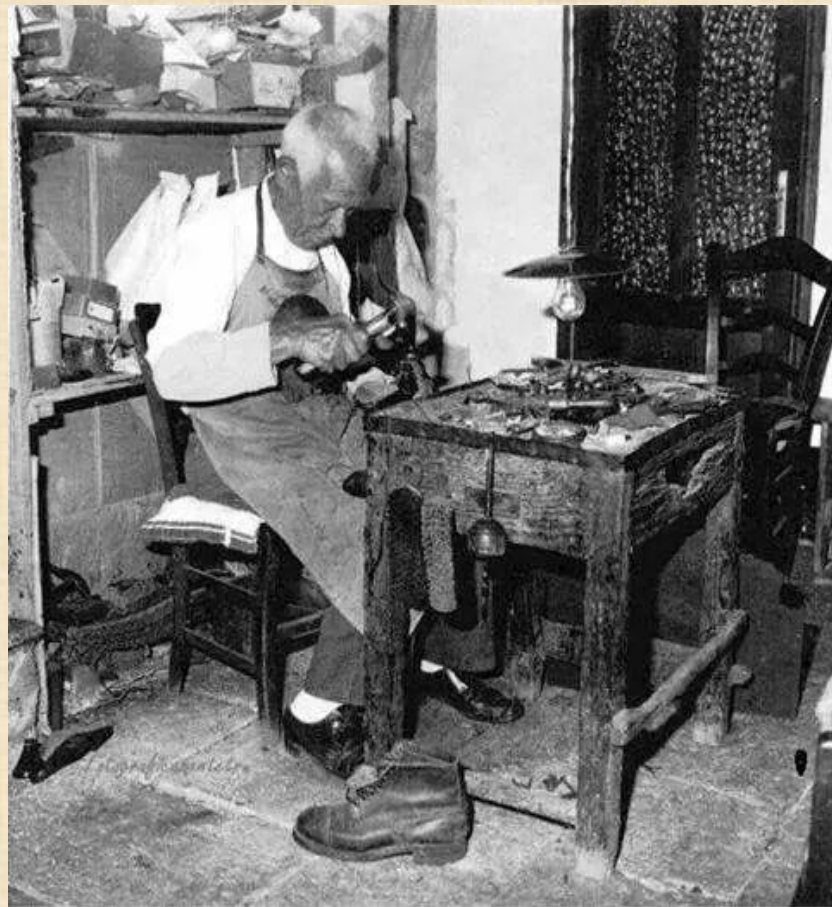
Διαδεδομένη σε πολλά μέρη του κόσμου, η δουλειά του λούστρου εξαφανίζεται σταδιακά στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, και σήμερα το λουστράρισμα σχεδόν πάντα θεωρείται περισσότερο μια τέχνη, παρά μια πραγματική δουλειά. Στις περισσότερες χώρες, συμπεριλαμβανόμενης και της Ελλάδας, το επάγγελμα αυτό δεν ασκείται από πολλούς σήμερα.

Παναγιώτης - Δημήτρης

Τσαγκάρης

Έυα – Μαριάννα

Το παραδοσιακό επάγγελμα του τσαγκάρη, τουλάχιστον στην παλιά του μορφή, καθημερινά όλο και χάνεται. Ρίχνοντας μια ματιά στις περασμένες δεκαετίες, έρχονται στο μυαλό μας εικόνες ανθρώπων βιοπαλαιστών που σκυμμένοι πάνω σε έναν πάγκο γιομάτο εργαλεία, με μια ποδιά άσπρη να κρέμεται από το λαιμό με ένα κορδόνι και με χέρια πάντα απασχολημένα, επιδιόρθωναν παπούτσια. Αυτός ήταν ο τσαγκάρη ή μπαλωματής, ο τεχνίτης δηλαδή που επιδιορθώνει τα χαλασμένα μας παπούτσια.

Παλιά οι τσαγκάρηδες γύριζαν στις γειτονιές και μάζευαν παπούτσια για να τα επισκευάσουν. Αυτούς κυρίως ο λαός τους αποκαλούσε μπαλωματήδες. Το τσαγκάρικο ή τσαγκαριό, ήταν ο χώρος του τσαγκάρη, που ήταν στημένος ο πάγκος του με όλα τα σύνεργα. Γύρω -γύρω από τον πάγκο κρέμονταν δερμάτινες θήκες όπου μέσα υπήρχαν εργαλεία. Πάνω στον πάγκο είχε τα σφυριά και τα σφυράκια, βελόνες, σουβλιά, λίμες, γάντζο για το καλαπόδι, μανάτι (ακόνι για τις φαλτσέτες), τανάλιες μονταρίσματος και για τις πρόκες, φαλτσέτες (μακριές ατσάλινες λάμες για το κόψιμο των δερμάτων) ράσπες, κατσαμπρόκο, διάφορα σουβλιά, σακοράφες και καλαπόδια, μεζούρα και ξυλόπροκες.

Κόφτης πάγου

Οι κόφτες πάγου έκαναν μια κουραστική δουλειά. Το καλοκαίρι ξυπνούσαν από πολύ νωρίς και έκαναν πολλά χιλιόμετρα για να κατεβάσουν από το βουνό τον πάγο. Για να προστατέψουν τα χέρια τους από την ψύξη, κάλυπταν το μέρος του καρπού με κομμένες σαμπρέλες ή φορούσαν κοντρά γάντια. Χρησιμοποιούσαν ένα εργαλείο όπου τους βοηθούσε να σπάνε τον πάγο. Από τη μία μεριά ήταν κοπίδι και από την άλλη γάντζος. Χάραζε με το κοπίδι την παγοκολόνα και ύστερα με το γάντζο χτυπούσε στο άνοιγμα που έκανα και ο πάγος σχιζόταν αμέσως. Μετά από καιρό ο πάγος κατασκευαζόταν σε ειδικά εργοστάσια.

Μυλωνάς

Νικάνδρα - Δήμητρα

Οι άνθρωποι από τότε που ανακάλυψαν το σιτάρι και τα άλλα δημητριακά, βρέθηκαν στην ανάγκη να το αλευροποιήσουν για να κάνουν το ψωμί και τα γλυκά τους. Ο πρώτος μύλος ήταν 2 επιφάνειες, που χτυπιούνταν μεταξύ τους, π.χ. 2 πέτρες (εάν στη μέση βάλουμε σπόρους, αυτοί, με πολλά χτυπήματα γίνονται σκόνη). Μετά βρέθηκε ο τρόπος της τριβής και τέλος της περιστροφής, με τις γνωστές μυλόπετρες. Η κάτω πέτρα ήταν σταθερή κι η πάνω περιστρεφόταν. Η περιστροφή σε μικρό μύλο γινόταν με το χέρι και με δύναμη ζώου, αέρα ή νερού.

Οι ανεμόμυλοι ήταν συνήθως σε υψώματα, για να δέχονται τα πανιά της φτερωτής μεγάλης δύναμης του αέρα. Στη συνέχεια, η κίνηση μεταδιδόταν στον κεντρικό άξονα, που έστρεφε το πάνω λιθάρι.

Οι νερόμυλοι ήταν σε χαμηλά μέρη, όπου περνούσε νερό. Εκεί, περνούσε το νερό μέσα από το βαγένη και κατευθυνόταν στις ακτίνες της φτερωτής. Τα λιθάρια γύριζαν και δέχονταν το σιτάρι. Το σιτάρι έβγαινε ψιλοκομμένο, φαρίνα, χοντροκομμένο ή πλιγούρι για τραχανάδες, ανάλογα με τη θέληση του μυλωνά.

□ Ο μυλωνάς, για αμοιβή, έπαιρνε μερικές οκάδες ή κιλά αλεύρι, κατά το έθιμο. Αν οι πελάτες μπορούσαν να πληρώσουν με χρήματα, έπαιρναν όλο το αλεύρι τους.

Πλανόδιος Φωτογράφος

Γεωργία - Έλενα - Ειρήνη

Πριν η φωτογραφική μηχανή εξελιχθεί με την πρόοδο της τεχνολογίας σε τόσα πολλά και εύχρηστα μοντέλα, με τα οποία σήμερα μικροί και μεγάλοι αποθανατίζουν ποικίλα θέματα, ο πλανόδιος φωτογράφος ήταν περιζήτητος. Έστηνε τη μεγάλη τετράγωνη φωτογραφική μηχανή με τον προεξέχοντα φακό πάνω σε ένα τρίποδο και φωτογράφιζε πρόσωπα και πράγματα. Ο υπαίθριος φωτογράφος χρησιμοποιούσε ένα ξύλινο ορθογώνιο πλαίσιο που στηριζόταν σε ένα τρίποδο, τη φωτογραφική μηχανή. Ο φακός βρισκόταν στο κέντρο του ορθογωνίου και από κάτω υπήρχε ένα κασελάκι με συρταράκια που περιείχαν όλα τα απαραίτητα υλικά εκτύπωσης μέσα σε μπουκαλάκια. Πολλοί φωτογράφοι στόλιζαν γύρω γύρω το πλαίσιο με παλιές φωτογραφίες.

Σαλεπιτζής

Νικάνδρα - Δήμητρα

Ο σαλεπιτζής ήταν από τους "γραφικούς" τύπους των πλανόδιων πωλητών, παρόμοιος με τον παγωτατζή, δεδομένου ότι περιφερόταν κι αυτός ντυμένος πάντα στα άσπρα (φορούσε άσπρη μπλούζα και καπέλο, συνήθως όπως αυτό του μάγειρα). Η δουλειά του άνηθε τις πρωινές και τις βραδινές ώρες, δηλ. το ακριβώς αντίθετο με την δουλειά του στραγαλατζή. Γι' αυτό το λόγο, πολλοί σαλεπιτζήδες και στραγαλάδες ασκούσαν διπλό επάγγελμα, του στραγαλατζή τις ημερήσιες ώρες και του σαλεπιτζή τις άλλες.

Το στέκι του ο σαλεπιτζής το διάλεγε με βάση τις περιοχές που σύχναζαν ξενύκτιδες και εκείνοι που άρχιζαν τη δουλειά τους αξημέρωτα (οικοδόμοι, εργάτες κλπ.) ή επέστρεφαν από αυτήν αργά και οι οποίοι αναζητούσαν τον σαλεπιτζή για ένα ρόφημα που τους βοηθούσε να ξεχάσουν την νυχτερινή ψύχρα. Οι πελάτες είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για την επικαιρότητα αλλά και να ανταλλάξουν τις απόψεις τους και "ζεσταίνονταν" έως ότου εκείνος ολοκληρώσει την παρασκευή του επιθυμητού ροφήματος.

Το σαλέπι είναι σκόνη από αποξηραμένους βολβούς. Η σκόνη βράζεται με ζάχαρη ή μέλι και αρωματίζεται με πιπερόριζα.

Ντελάλης

Ο (ν)τελάλης διαλαλούσε τα νέα, τις παραγγελίες που έπαιρνε από τις αρχές ή τα εμπορεύματα που έφερναν οιπραματευτάδες.

Τα παλιά τα χρόνια που δεν είχαν ανακαλυφτεί το ραδιόφωνο, η τηλεόραση και το μεγάφωνο οι αρχές είχαν πρόβλημα να επικοινωνήσουν με τους κατοίκους και να τους πουν για κάποια πράγματα ή αποφάσεις που τους αφορούσαν. Η δυνατή φωνή και κυρίως ο τρόπος που παρουσίαζαν συνοπτικά τα νέα ή διαφήμιζαν τα προϊόντα, τους καθιστούσε γνωστούς στην τοπική κοινωνία. Έβαζε την παλάμη στο στόμα, σαν κωνί, κι έπαιρνε τις γειτονιές φωνάζοντας. Η αμοιβή του ήταν ένα ποτηράκι τσίπουρο ή λίγο κολατσιό.

Τα νεώτερα χρόνια τους πλήρωνε η Κοινότητα ή μια ομάδα κατοίκων. Ο ντελάλης ήταν ο ενημερωτής της πόλης για το τι γινόταν και το τι θα γίνει. Με λίγα λόγια ήταν μια κινητή εφημερίδα.

Σήμερα που υπάρχουν τα μεγάφωνα δε χρειάζεται ο ντελάλης. Τους συναντάμε στις λαϊκές αγορές, που βροντοφωνάζουν τηνπραμάτεια ή τα προϊόντα τους.

Παναγιώτης - Δημήτρης

Λατερνατζής

Ο λατερνατζής, κρατούσε στο χέρι έναν τρίποδα και στον ώμο την λατέρνα καταστόλιστη και φορτωμένη με μπιχλιμπίδια, χάντρες, φούντες και φωτογραφίες με όμορφες κοπέλες. Σε κάθε στάση γυρνούσε την μανιβέλα της «ρομβίας», «βγάζοντας» κλασσικές και νέες μελωδίες.

Η λατέρνα, το αυτόματο μουσικό όργανο που αν και ογκώδες, συνήθως χρησιμοποιείται σε ανοιχτούς χώρους, υπήρξε απαραίτητο συστατικό της διασκέδασης άλλων εποχών, συμβάλλοντας μάλιστα στη διάδοση νέων, για την εποχή, μουσικών ήχων.

Για να παίξει η λατέρνα χρειαζόνταν οπωσδήποτε δύο άτομα . Ο ένας την είχε στην πλάτη του ή αργότερα που είχε ρόδες την πέρναγε στο δρόμο, και ο άλλος τη γύριζε. Αυτά τα άτομα λεγόταν λατερνατζήδες.

Όταν τελείωνε το τραγούδι ο λατερνατζής γυρνούσε από σπίτι σε σπίτι ή από τραπεζάκι σε τραπεζάκι και με παρατεταμένο ανάποδα το καπέλο του ή το ντέφι που συνόδευε το τραγούδι τους, περνούσε από άτομο σε άτομο για να βάλουν μέσα οι άνθρωποι τα λεφτά για να βγει το μεροκάματο της ημέρας.

Ο λατερνατζής είναι ένας επαγγελματίας με διπλή ιδιότητα. Είναι ο κατασκευαστής της λατέρνας σε πρώτο στάδιο και σε δεύτερο ο τραγουδοθέτης.

Δυστυχώς αυτό το επάγγελμα μέσα στα χρόνια τείνει να εξαλειφθεί εντελώς.

Γιάννης - Νικόλας

Γιάννης

Πεταλωτής ή Αλμπάντης

Πεταλωτής ή Αλμπάντης ήταν ο τεχνίτης που πετάλωνε τα άλογα, τα μουλάρια και τους γαϊδάρους. Το επάγγελμα εξασκούσαν κυρίως στα κεφαλοχώρια, όπου οι ιδιοκτήτες έφερναν από τα γύρω χωριά τα ζώα τους για πετάλωμα. Το πετάλωμα που έκανε ο πεταλωτής-αλμπάντης ήτανε δυο ειδών: το καινούριο πετάλωμα και το καγιάρι. Το καινούριο πετάλωμα γινόταν όταν τα πέταλα του ζώου είχαν φραγθεί με τη χρήση. Το καγιάρι είναι όμοιο με το καινούριο πετάλωμα με μόνη τη διαφορά ότι στο καγιάρι χρησιμοποιούνταν τα ίδια πέταλα, που φορούσε το ζώο, επειδή δεν παρουσίαζαν μεγάλη φθορά. Παλιά υπήρχαν πολλοί πεταλωτές μια και ήταν απαραίτητο αφού κάθε σπίτι στο χωριό είχε ένα ζώο για τις δουλειές του, γαϊδούρι ή μουλάρι. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούσε ο πεταλωτής ήταν τα πέταλα, το σφυρί, η τανάλια, το σατράτσι και τα καρφιά.

Γεωργία - Έλενα

Ειρήνη

